

НАША ЗОРЯ

- А. Л. — Під Московський лапоть.
РЯВОКІНЬ - Р. — До інтерв'юваних старшин і козаків.
А. (Ф.) Л. — До праці
БЮЛЕТЕНЬ в справі культурно-освітньої праці.
ВАСИЛЬ А-СЬКИЙ. — Люкеусове авто й драні черевики.
АНТІН ПАВЛЮК. — Вірш.
А. ЛІВВЕДИНСЬКИЙ. — Селянство серед інших суспільних груп.
ВІЙСЬКОВИЙ (ВВГ. М.). — Про роль еміграції.
А. (Ф.) Л. — Національно-державна думка на конгресі українського студентства в Празі.
В. ЄВТИМОВИЧ. — Мілітарна підготовка населення.
КУЗЬМА ДРЮЧОК (А.-Ф.-Л.). — Alibi.
НЕКРОЛОГ: Генерал-Хорунжий Олександр Меркурович Пилькович.
ВІД РЕДАКЦІЇ.
А. Л. — Театральні справи.
К. ДРЮЧОК. — Таборове життя.
ЗВІТ Стілківської Філії К-та допомоги вбігцям в Україні та їх родинам.
ОГОЛОШЕННЯ.

НАША ЗОРЯ

Ч. 28. УКРАЇНСЬКИЙ ДВОХТИЖНЕВИК. 1922 р.

Орган незалежної думки.

Калін. 1 жовтня.

А. Л.

ПІД МОСКОВСЬКИЙ ЛАПОТЬ.

Пошесть переходу до большевиків на поверховий погляд ніби притишилась. Припинилось записування на поворот в Совдепю під московський лапоть, затихли балачки про це між козаками. Принаймні в Калішеськім таборі.

Одначе нема безпеки і певности в тім, що в підходящій мент ця пошесть не спалахне знов та не розірдить ще більше рядів нашого козацтва і старшин, бо багато сприяючих тому внутрішніх причин панують серед нас і далі.

Ніхто не прагне освідомити собі їх, щоб усунуть. Боїмось один другого чи із за субординації, чи боїмось може самі і привди, бо здається, що коли її висловлюєш, то ніби всю справу визволення видаєш головою, небезпечі, нудзуєш свої слабі місця до рогу.

Але чи не ліпше (може нас самих) про наш стан знає наш ворог, котрий цю розкладову акцію сам же провадить? Те, що ми ховаємо від своїх очей,

у ворога—на щоденнім звіті і служить основою для дальших розкладових акцій серед наших таборів.

Отже чи добре ми робимо, ховаючись зі своїми болячками від самих себе? І чого досягнемо стравсовою політикою?

Ми ніби забули про голову і конечну мету нашого життя в інтернуванні—підготувитись до повороту на Батьківщину. Називаємо себе кадрами свого народу в наступній боротьбі з ворогом окупантом і допускаємось того, що ці кадри тануть від перекинництва в табор того-ж ворога. Чи віддаємося в той спосіб усі під московський лапоть?

Правда, що правда коле очі. Та краще нехай ті очі зовсім повилазять, коли не хотять її бачить, коли не хотять добачати причин злого явища і не квапляться їм запобігти!

Правда, що не всі козаки й старшини, котрі записуються на поворот до большевиків, сами большевики. Вони зовсім навіть не большевики, бо

не до них записуються, а до дому. Але є між ними ті, яких москвини під примусом використовують для служби собі, а значить і проти українського народу, а ще більше між ними тих, кого вони просто знищать.

І цього також ніхто з перекинців собі не усвідомив.

І все це робиться в той час, коли там, на Батьківщині, цікавляться нашим життям, сподіваючись, що ми тут готові бути провідниками в організаторами в його боротьбі, надіючись, що ми—остання твердиня, біля котрої народ український скупиться і піде на знищення ворога.

Де хто скаже: не жаль тих, що йдуть! Нехай собі йдуть.

До певної міри—так. Поки служила людина, її використовували. Йде до ворога—нехай собі йде: нам слабодухів, чи, нарешті, проїнятих ворожим до нас духом не треба. Краще нехай буде нас менше, та зате людей дійсно ідейних, прапючих і вміючих ждати свого часу.

Але жаль тих, що йдуть, можна сказати, несвідомо, властиво не йдуть, а волочаться хвостом за другими. Нехай це буде так звана „кобилка“. Цю „кобилку“ могли б скористати ми для спільної всім нам визвольної справи, а так вона йде на поповнення виритої на Україні великої ями.

Чи думають наші відповідальні люди—не головою, не тільки холодним розумом, а в гарячим серцем—про те, що тую „кобилку“ пхав під рос-

чавлючий всеукраїнське москвський лапоть? Чи думає сама „кобилка“ про таку чекуючу там на неї долю?

Отже краще вколоти в самі очі правдою, краще вимовить її, якою-би гіркою вона не здавалась, ніж запліщувати їх на погрозову дійсність, на підсилючі ту дійсність причини. Це не буде демагогією—нехай ні себе, ні нас цим словом ніхто не лякає—це буде тільки гірким словом правди, яке, дай Боже, щоби спричинилось до вчасного самопорятунку.

В тій цілі містимо слідом трохи колючу статтю недавно прибувшого з України командира партизанського повстанчого відділу—сотника Рябокони—Р.

Прийшов активний борець з ворогом до нас, сподіваючись побачити щось краще ніжте, що спитав у дійсності. Цілком зрозуміло, що вирвалось у нього гірке слово розчарування, колюче в болюче слово правди.

Але краще вислухати хоч і гірку правду, а ніж би він, підробляючись під узяття у нас тонус життя, потурив брехливим, або й підлєсливим словом нашим прогріхам проти себе самих і народу.

Що він скаже про нас, повернувшись на той бік, своїм партизанам і селянам, котрі обов'язково запитують його, як ми тут і що ми тут?

Брехати, певно, не буде. Чи може надіємось дурити своїх людей сами, коли повернемося? Так видно-ж буде зразу, що ми робили, по тому, що принесем зі собою.

ДО ІНТЕРНОВАНИХ СТАРШИН І КОЗАКІВ.

Вже п'ять років триває невпинна боротьба за визволення нашої Батьківщини - України од віковичного її ворога-москвича. П'ять років Україна купавється в крові і пожарах. і не видно ще тої днини, коли, як фенікс, підійметься вона зі згарища, оновлена огнем,—до нового, вільного життя. Та серце сина України, серце, присвячене на смертну боротьбу за неї, відчуває, що скоро ворог, котрий останніх зусиль уживає в цій боротьбі, упаде, знесилений, під ударом тих, що вірять, що хочать волі своїй Батьківщині.

Вже кілька тижнів ми нуло, як я перейшов Збруч, од тих, що там, на Україні, продовжують розпочате вами велике діло визволення, до вас, щоби сказати вам, що з того часу, як ви попали в недолю, боротьба за незалежність а ні на хвилину не припинилась, що партизанські відділи, в боротьбі проти яких ворог анемігався, все збільшуються і збільшуються.

Я, свідок того, як наш український селянин збройно виступав на тилах Української Армії, грабуючи бази і постачання, я, котрий сам на тім не мало терпів, прийшов сюди ствердити, що пройшла вже зламна хвиля, і той селянин, питаючи: „чи скоро прийдуть наші?“ — пішов з рушницею до лісу, щоби метитись на большевиках за ту руїну, якої зазнала Україна під їх пануванням.

Я прийшов ще ствердити, що повалення ворога на Ук-

раїні цілком в руках тих, що там зараз змагаються, і що од них залежить, чи зробить те сьогодні, чи завтра, але разом з тим і за тим я прийшов, щоби поінформувати, що брак організаційного апарату на місцях, брак добре вишколених кадрів для утворення армії, котра стала б в охороні кордонів і внутрішнього ладу на Україні, відволікає цей день, день повалення ворога, аж до того часу, поки там, на Україні, не впевнять-ся в тому, що їхня праця не згине на марне, що прийде і організаційний апарат і кадри.

Я йшов сюди, сподіваючись найти тут те, про що там, на Україні, мріють, я сподівався побачити тут невеликий кількостю, але сильний духом і тим страшний, залітований одним прагненням, сталевий молот—кадр для майбутньої армії. Гадав побачити тих старшин, що мають стати командірами, козаків, що мають стати вчителями національно-войовничої витривалості.

Я йшов сюди, щоби подивитись на цей єдиний наш скарб національний, щоби потім повернутись і розповісти товаришам своїм по зброї про той гарт, ту міць, якої досягли національні почуття наших братів-вигнанців, і як же гірко я розчарувався!.

Замість ідейних борців, я бачу лише маркітантів і маркітантів, замість старшинських кадрів, що совісно готуються до великого діла, бачу незрозумілу для мене гуртківщину, кволість до

праці, бачу між старшин багато просто таки „Мітрофанушек“. А козаки? Пошлишені майже на приволяше, вони деморалізуються і біжать у Совдепію.

Що ж до єдності національної і відданості ідеї, то шматок мяса иноді спричиняється до того, що скривджений на його якості генерал теж біжить у Совдепію, де, на його думку, „оскорбленному єсть чувству уголок“.

Невже так буде й далі? Невже з такою організацією панове думають повертати до рідних стєнєв?

А чи не приходило вам, панове, на думку, що не маркітантів, яких готується сильний кадр в таборних кантинах і буфетах, потрібно на Україні? Що там потрібно старшини і то старшину авторитетну, уміючу наказати, таку котра не знає, що то в такого непослух, і козака такого, що по-за військом він належить народові, а в війську — національним змаганням?

Питання одначе: чи можуть батареї випорожнєних пляшок, які я бачив у великій кількості по буфетах, надати в очах козака цю, так потрібну, авторитетність?

Чи не час уже й справді покинути гризню між собою, підтягнутись, підняти голову, груди вперед і „струнко!“ — бо-ж там чекають вас не татками, які ви є!

А й що-ж я їм скажу, як питають мене, що я там бачив? Не розбивати ж надій їхніх правдивим оповіданням, а брехати свідомо — так не ж і шкідливо для самої справи

і небезпечно для вас, бо там, на Україні, виробився такий звичай, що вірять людині, поки людина правдива, стала людина заводить — нищать її без жалю.

Тут, в таборі, мене часто питають: „що роблять з тими, хто повертається на Україну?“

Відповідаю:

— „К стєнке!“

Кому припадково й доведеться попасти додому, то, правда, перебуде кілька день дома, потішить родину, а відтак його забирають і. якщо він не вертається ніколи й нікуди.

При цьому нікаво відмітити: вони ніколи не кажуть, що розстрілюють за „петлюрізщину“, а завше придумують якийсь інші обвинувачєння.

Трапляється иноді, що, помимо всіх арештів і обвинувачєнь, чоловік лишається живим, бо поступить на службу до большевиків. Ну, тоді вже свої ж — постанці, чи просто односельчани — дєсь за городами габлями голову розсєщуть тай по такому!

На запитання ж других: „що діється на Україні?“ — скажу, що в містах лютєє шалєний терор. Досить того, щоб людина, яка з початку революції не брала жадної участі навіть в демонстраціях політичних, забалакала по українському, як її розстрілюють. Коли ж росіянин, обиватель України, проштрафився навіть на боротьбі проти большевиків, його засуджують лише на 2 роки в'язниці, котрі заміняються двома місяцями примусових робєт.

Незадоволення, правдивіш —обурення українського народу дійшло до найвищої точки, і справа повалення більшовиків залежить у великій мірі од неперности народу в тім, що після того вони не придуть знов іщо,

нарешті, наступить бажаний спокій.

Ще раз звертаюсь до вас: подумайте, з чим ви повернетесь на Україну.

Командір повстанчого району на Україні, Сот. Рябокінь—Р.

А. [Ф.] Л.

ДО ПРАЦІ!

На недавніх зборах „Ліги Молодої України“ (для прийняття статуту) і на чергових зборах мистецького т-ва „Веселка“ промовцями була підкреслена та кволість культурницької праці, яка спостерігається в останній час в наших таборах.

На зверхній погляд ніби-то щось і робиться, коли-ж придившись до наслідків, то лишається вражіння, коли не зовсім пустого місця, то все-ж таки топтання на однім місці. Ця скарга лунала з уст майже кожного промовця.

Вказувансь ними цілий шерег причин цього сумного стану, в удільній вазі яких годі розібратись, бо коли брати їх з'окрема, то кожна може адаватись головною. Ці причини кожному з нас відомі досить, і кожний з нас, замість того, щоб загальними силами усунути їх, обходить, мов на шляху камінь, а потім скаржиться.

Поставимо-ж їх перед очима не тільки учасників зборів, а всього таборового суспільства, вкладаємо персти

свої в язви загальної справи і загальними зусиллями почнем її лікувати. Ось ті причини, як вони наводились на вищезгаданих зборах.

Недостача грошових і матеріяльних засобів на місцях, а часом і цілковитий їх брак. Безконтрольність витрати їх з боку зацікавлених кол, себ-то самого таборового суспільства.

Сепаратизм частин і інституцій та витікаюча звідсіля нескоординованість праці й контролю над нею на місцях.

Широкий розмах, невміння окреслити певних границь і завдань піднятої акції в цілому і обов'язків покликаних до неї виконавців з'окрема. Невміння ставити ближчі цілі веде до випадкового, несистематизованого вибору культуральних засобів, до такого ж несистематизованого переведення цілої акції.

Звідсіля невтриманість в напруженню праці: спочатку велике захоплення, потім поволі охолода, нарешті збайдужіння і ляжка—оби день за днем.

Звідсіль почасти фіктивність праці. Укладаються схеми, ріжні картограми, при огляді котрих може показатись, що праця йде он як, а на ділі — пішик. Ця хвороба опанувала майже всі культурно-освітні відділи маюємо схеми, вивішуємо їх на стінах відділових канцелярій, пишемо чудесні доклади, що, мов, працюємо, аж піт із нас ллється, що праця йде повним складом і ходом (в сорок вагонів по тридцять верст у годину), а коли збіраємось випадково до купи, то скімливо над мизерністю наслідків своїх зусиль, над сумно-питомою вдачою „очковтирательства“.

Винуватить у цім одних провідників, ~~оказемо~~ — начальників культурно-освітних відділів, ~~не маємо~~ морального права. Не „мертва рука“ виною такого стану речей, а байдужість до власних-же справ цілого таборового суспільства, котре не йде працюючим на поміч, а між тим вимагає від них „великої і багатой мидости“.

Це між инчим, сама погана риса: палець об палець не вдарити і ждати, щоб „хтось“ для нас і за нас працював, на все нарікати — і знову ждати, що „хтось“ прийде налагодити справу. Сумно звісне наше тхатійство!

Слава Господеві, що наші культурники почали бодай зі самокритики! На цім одначе не ~~спиняється~~. Вирішено збурити рухенію культурної праці в таборах, підвести під неї нові підвалини, а для того підняти ~~на~~ майже всі активні культурні сили, а все

таборове суспільство в цілому.

Щоб акція розпочалася со-ядно, щоб амуспити належні чинники поставитись до неї цілком уважно, вирішено, оминаючи попередній звичай гуртківщини, притягти до справи все таборове населення, зібрати культурних робітників усіх частин і інституцій, як рівно як покликати всіх бажуючих працювати і навіть лише зацікавлених на загальну таборову конференцію, чи збори, назвіть, як хочете, суть не в назві.

Суть у тім, що такі збори обох таборів видобудуть той вох ~~populi~~, з яким не зможуть не рахуватись згадані чинники. Суть у тім, що обрания для переведення винесених рішень в життя будучий загально-таборовий орган, підпертий всім нашим вояцтвом, буде в силі воювати з хатнім патріотизмом; зі сепаратизмом частин ради користи загальної, буде в міці домагатись контролю над уживанням коштів, які відцускаються на культурні потреби.

Завдання перед нашим суспільством стоять поважні. Перш усього — взять цю справу в свої руки, для чого вибрати свій виконавчий орган. Найти засоби грошового і матеріяльного підсилення культурно-освітних фондів. Притягти всіх відповідно ~~освічених~~ людей до праці, скориставши для праці свої таборові кадри, ~~закликавши~~ своїх культурних діячів з цивільної еміграції. Організувати культурно-освітню працю в таборах так, щоб

вона відбивалась не в докладах лише та на схемах, а на дійснім моральнім стані таборян, для чого взяти контроль над ресурсами і провадженням праці також в свої руки через утворений в тій цілі орган.

Так звучали голоси культурних робітників на зборах окремих по засадам організації, домагаючись, щоб залунав голос всього таборянства на зборах, зібраних з однією метою: підняти кволу справу першої ваги.

З цією справою тісно зв'язана друга, не менш важлива. Апатія до курсів, лекцій, викладів, на котру скаржаться культурники, трудно побороти одними відозвами. Кожак чи й старшину, котрий вадяється на чарах, бо не має чобіт, або шинелі, або й того й другого разом, відозвами до самоосвіти не заохотити, бо босоніж по снігу чи болоту в аудиторію не побіжиш, а доріжки відозвами не встелиш.

Отже першим етапом загальних зборів на новім пляху буде затвердження принципу: перший клопіт—про матеріальне поліпшення стану таборян.

Як саме добитись цього поліпшення? Виявила думка, що заснування майстерень буде найкращим виходом із положення. Не майстерень меркантильно-спекулятивного характеру, а курсів-майстерень, що дали-б в руки людям ремесло, країні нашій фахових робітників на майбутнє, а їм самим і в цю хвилину—якийсь гріш і більш

забезпечене, а можливо й правне положення на робочому ринку.

Паралельно з цим вести культурно національну освіту воляцтва, котре завше підтримуватиме своїх культурників не тільки морально, а й матеріально, коли само буде ситим. Найкращий тому приклад—українці в німецькій полоні: в першу чергу заснували вони курси технічні, слюсарські, столярні і т. п., тому-то й культурно-освітня підготовка сміх і сирих частин виказалась на високім ступні.

Це буде прекрасним, зберігаючим від роспорощення цементом,—бо що міцніше від духу артільности, в котрій з'єднані матеріальний і моральний інтереси?

Отже агітуймо всі, кому дорога порушена справа (а байдужим до неї між нами не повинно бути місця) про загальні всетаборові збори для рішення її могутнім голосом всього суспільства. Ця думка наших культурників не повинна розливатись в атмосфері таборової байдужості, протрапії, нидіння, скімленія, скаргів на... себе-ж.

До праці! Переконуймо всіх і себе в тім, в чім і без того переконані, щоб, коли збори зберуться, були вони таборовими зборами, а не випадковим побаченням ризованих по пальцях одиниць культурників, що б'ються, мов риба об лід, шукаючи виходу серед байдужо критикуючих лежебоків.

Не до критики закликають вони, а до праці.

БЮЛЕТЕНЬ В СПРАВІ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОЇ ПРАЦІ.

Два роки сидіння за дровами для більшості нашого інтернованого вояцтва пішли на марне.

Мало того—пішли на шкоду для нього. Допроводили до становища темного і виснаженого голодранця, що ладен йти на найтяжчу чорну працю, щоб тільки заробити якусь злиденну копійчину та за неї придбати для себе саме необхідне. При вишукуванні такої роботи, а також в часі відбуття її нашому вояцтву приходиться стикатися з різними ворожими до свідомого українства, елементами, що при всякій нагоді стремляться образити нашу національну, особисту, та загально-людську гідність; висміяти й дискредитувати ідею нашої боротьби; зганьбити її провідників то що.

Самі роботи ті відбуваються при якихось напівлегальних ніби недозовлених умовах. Ця відсутність легальности фатально впливає на висоту платні за працю. Витворюється певного сорту спекуляція на кривавицю нашого вояка. У тій спекуляції різні люди, як чужі, так, на превелике горе, дехто з наших умудряються досить добре гріти руки. Мало того—з'являється конкуренція праці нашого вояцтва з працею туземного робітництва. Зростається заткала ворожнеча між місцевим польським робітництвом і нешмими таборами. Доходить до того, що робітники організують облоги наших таборів, щоб в

той спосіб не випускати інтернованих на ті злиденні роботи. (Такі облоги вперше були застосовані в часі євогорічного липневого страйку). На самих роботах часто—густо доходить до кривавих сутичок.

Такий стан довше тривати не може!

Ми самі мусимо віднайти якийсь вихід із цього неможливого положення. Мусимо створити з нашого вояцтва кадри, коли не цілком кваліфікованих робітників з різних галузей промислів і ремесел, то принаймні, півкваліфікованих, або хоч яко так, підготовлених до праці у різних вищих формах сучасної продукції.

Мусимо це зробити тому, що кваліфікованого робітництва менше в сучасній Європі, ніж робітництва не кваліфікованого, або т. з. чорноробочих.

Усе інтерноване українське вояцтво: як старшинство, так і козацтво, мусить до цієї справи поставитися з усією свідомістю її колюсальної ваги, як для нас самих так, і для нашої справи—визвольної боротьби з Москвою!

Мусити так поставитися тому, що жадна сила окрім нашої власної сили і хотіння нічого нам не допоможе. А особливо не допоможуть Москві, які так настирливо кличуть нас до себе жити в т. з. радянську Україну.

Ми—люде, що присвятили себе для здійснення ідеалів

нашого народу, народа—страстотерпця, ми мусимо віднайти в собі всі ті засоби, які нам допомогли-б устояти при наших ідеях у найтяжчі часи нашого існування.

Одним з таких засобів буде широка фахова освіта нашого інтернаціонального воєцтва, а відтак—створення солідних варстатів праці, промислів, мистецтва то що. До зреалізування такої фахової і загально-освітньої організації

і закликаємо усе наше найбільш свідоме старшинство і воєцтво.

Всі інформації що до цієї справи можна одержувати щоденно, від 11 до 12 год. дня, у сот. А. Коршнівського. (Помешкання друкарні з дивізії). У Щипіорнському таборі—у сот. Базилевича.

Ініціативна група з Літературно-Артистичного Т-ва „Веселка“.

Василь Ан-ський.

ЛЮКСУСОВЕ АВТО Й ДРАНІ ЧЕРЕВИКИ.

(Крізь призму осінніх емігрантських настроїв).

Безперечно автомобіль є важний винахід культури. Це—факт, і я, наприклад, зовсім нічого не маю проти тих автомобілів, котрі часто з грукотом, брязкотом та стуготінням возять вулицями різні важкі речі та вояків, або й так собі, без жадного діла, чогось їздять. Відносно них я без претензій. Мало цього, я навіть зашнурююсь на місці і думаю собі:

— А розумна таки штука ця людина, коли придумала таке страхіття і примусила його бути таким слухняним та прильовитим.

В таких випадках я навіть не ображувався, коли публіка штовхала мене з усіх боків на тротуарі, кудись біжучи, немов у причині, і не прохаючи за це штовхання навіть вибачення. Я не ображався, бо для їх же самих гірше,

що вони пропускають без жадної уваги таку цікаву річ, як тягаровий автомобіль.

Не маю я також нічого й супроти тих автомобілів, котрі, без крєктання навіть, возять на своїй власній спині цілу хату з людьми, возять від раннього ранку і до пізнього вечора все взад та вперед по одній і тій же вулиці, хоча, правда, у мене завжди після боліли зуби, коли я бувало мав щастя проїхатись у тавій кімнаті. До речі мушу сказати, що шофери на цих автомобілях повинні мати або занадто міцні, правдиві англійські, зуби, або бути зовсім без них.

Але крім цих автомобілів є ще один сорт їх, котрий завжди летить, як шаленний, вулицею, кричить пеймовірно диким голосом, що аж лящить в угах, і на кожному крєці

зазначити цей безперечний факт. Спостерегти такий кепський характер і в інших ботинках дуже легко: треба лише під олякотняву придивитись до виступу ріжених людей на вулиці. Коли ви помічаєте, що який-небудь добродій якось чудно ступає, немов би поспішаючи і разом не спішучи, обминає всіх боком і норовить іти завжди а-заду за людьми, словом, коли в нього помітно таке поводження, немов би він збирається поховати свої власні ноги у кипшені свого ж власного пальта,—то це уже вірний доказ, що в нього черевики з „норовом“...

Іти вулицею у таких черевиках річ не така ще тяжка, але жри, Боже, вас зайти куди-небудь у пристойний будинок, де чисті й чим'яні східці, і де люди звичайно мають звичку писати на дверях: „Прохаєм витирати ноги“!

Тут уже кінець, і порятунку ніякого не може бути!.. Як ви не витирайте свої черевики, як не шаруйте їхню підшву навіть полами свого старого пальта, (звісно так, щоб ніхто не підгледів цієї секретної процедури), порятунку все одно не буде. Лише ступили ви разів зо три по східцях, як черевики, піднявши таке чавкання, немов би десять голодних псів враз виялися жертви м'ясо, починають з неймовірною енергією виливати зі себе брудну воду й грязь.

Я не раз прямо зачудовувався над цим чудним фізичним з'явищем, бо раз прийшлося мені зібратись по східцях аж на п'ятий поверх бу-

динку, і весь час моєї ботинки, не зменшуючи ні на мент енергії, продовжували працювати, лишаючи на східцях ціли калюжі бруду. І я певен, що, коли б мені прийшлося зібратись по східцях не то що на американський „небо-скріб“, а на саме своє „небо“, вони б не зменшили своєї продуктивності, і всі східці, рівно від першої і до останньої, носили би потрібні відзнаки...

Тепер я мушу знову повернутись до винуватця всіх цих міркувань, знову до того ж хитро-мудрого автомобіля, котрий з шаленим натхненням летів вулицею, не зважаючи ні на грязюку, ні на те, що від нього летять на всі боки бризки і курить зовсім не парфумовий дим. Іншого разу я заобігливо відійшов би в такому випадку далі на пішохід, і все було б гаразд, але знову таки—обставини! Дякуючи норовам моїх черевиків я в цей час як раз обережненько чапав на п'ятах через вулицю, пильно вибираючи сухіші місця, і був зайнятий лише цим одним. Безперечно, що дике гікання хитромудрої машини примусило мене зробити декілька рішучих кроків, від чого вода враз виступила аж через халявки черевиків, і вони злорадісно та схибно зачавкали, звернувши здається на себе увагу всіх прохожих.

Автомобілю цього звичайно було ще замало, бо він найприверливішим робом хлюпнув на мене болотом, чмихнув під самісінького носа диму і погордливо зник, під-

кресливши цим різницю між мною особою і тими панянками та старшинами, котрим було дуже весело як од поводження їхньою „машини“, так і під власного становища. Зрозуміло, що таке невічливе поводження мене не тільки ще більше переконало в попередніх моїх поглядах на характер цього винаходу, а настроїло зовсім таки мірно і в усіх інших відношеннях.

Стоючи на пішоході, з обличчям, обриваним брудом, і з повнісінькими черевиками рідкої кваси, я готовий був в той мент негайно зробитись совдеп-комісаром, щоб видати декрет про знищення всіх елегантних, хвастовливих й зовсім недемократичних автомобілів і віддати негайно буржуїв-шевиців до „черезвичайки“ за їхній штрайк що до направи моїх черевиків.

Рахувати себе винуватим в цьому вандалізі я ні в якому разі не можу, бо, коли віддуться до купи і подрані черевки і люксусове авто, може стати хижкою навіть сама лагідна людина. Сподіватись, що й мені коли небудь прийдеться пролетіти на такій „машині“, обриваючи брудом цілком демократичних і навіть з філософічними нахилами людей, не приходитьсь. Мати коли-небудь в осени (або й весною) цілі черевки — теж не сподіваюсь і тому душу лишитись все ж таки при своєму переконанню, що автомобіль, хоча й важний винахід людської культури, але він, на жаль, сильно відбив на собі характер тих людей, котрі мають звичку їздити на йому без ясної потреби і псууть добрим людям і без того кепський настрій.

Антін Павлюк.

Кинув білим жалем перші свіжинки
Вітер нам у вечір чорний...
Одцвілися спомином Обжинки, —
Встала денна Необорність.

Всі чуття—в серпанкові утоми,
Всі запізнені мої вітання
Хтось прийшов, узяв хтось, невідомий,
До майбутнього світання...

Я несу гантовані привіти,
Іх глибоко в серцеві ховаю; —
Що тобі лиш забували квіти —
Буйні сні мого розмаю...

Кинув білим жалем вечір ясні тіни,
Щобя снилися: горінь твоїх заграва, —
Той далекий повний світу обрій синій
І твоя ласкавість...

А. Лебединський.

СЕЛЯНСТВО СЕРЕД ИНШИХ СУСПІЛЬНИХ ГРУП.

На сторінках „Нашої Зорі“ не раз уже відмічався зріст національної свідомості нашого селянства. Між иншим в статті „Зелений Інтернаціонал і українське селянство“ (ч. 18-20, 1921 р.), побіч нарису ролі болгарського селянського союзу в політичній життю своєї держави, проведена думка, що й наше селянство волею історичного ходу подій мусить взяти на себе таку-ж провідну роллю в національно-державнім будівництві, а тому в цей переходовий мент воно є основною підвалиною наших національно-державних змагань.

Спробуємо по змозі розглянути його сучасний стан, його оточення суспільне, стосунки до інших соціальних груп і ті льгично-можливі наслідки, які можуть виникнути із біжучих соціальних взаємин.

Чисельно українське селянство стоїть на першому місці по відношенню до інших соціальних груп: воно складає три чверті населення нашої країни. Уявляє монолітну етнографічну масу. Єдність мови, віри, територіальна злітованість, культурний рівень, однаковий в усій масі селянства, творять із нього кумулятивну групу, солідарність якої другі соціальні класи відчують нині на собі досить уразливо.

З матеріального боку селянство найбільш дужа у цю добу класа. Про це подбали революція, в наслідок якої суспільна рівновага різко сколинула в бік селянства. Фабрично заводська продукція большевицькими експериментами зведена нанівець. Поруч з цим промисловість, торгівля і звершення їх—фінанси видерті з рук старої буржуазії, а саму її розпорощено. Осталась єдиною підвалиною існування сільсько-господарська продукція.

Дякуючи тій-же революції зникло поміщицтво, а нетрудову земельну власність в „явочний“ спосіб розібрало селянство і таким чином стало монополістом найголовнішої життєвої потреби—хліба. Компенсувати його знищена промисловість не може. Доля всіх суспільних груп в руках і на сумлінні селянства.

Моральний стан селянства також різко відмінивсь. За ці шість революційних років народ в цілому пережив стільки, скільки не пережив би, можливо, за століття еволюційного поступу. Ніхто не стане сперечатись у тім, що „мужичок“ тепер уже не той, що був раніш: із загального революційного досвіду він черпнув повною пригоршнею.

Наслідком змін в суспільній структурі і почерпнутого шкурного досвіду він, погноблений, скинув зі себе пригнобленість. Одійшов на перспективне віддалення від старого поміщицько-буржуазного гніту, попав під гніт „соціально“-колоніальний, большевицький. Має дві змоги: здати собі справу в положенню, що зникло волею революції, порівняти придбане в ній зло зі старим.

Тепер селянин не тільки почуває себе пригнобленим, а й розуміє, що він погноблений, а в більшій масі — навіть чому його гноблять. Тепер, коли селянин скине шапку, то не тому, що сама рука полізла, а тому що почуває себе до того змушений та й то чи зашпелі Зникла психологія рабства, принижености.

Навпаки, здаючи собі справу в тім, що всі заглядають йому в руки

за шматком хліба, селянин почуває всю вагу свого положення серед інших соціальних груп. І коли він сьогодні не використовує цього, то ніхто не може сказати, що не зважиться на це й завтра. Йому трудно розкнатись, але хід суспільної диференції неминуче поставить його на шлях суперництва з другими класами. Цю неминучість, нехай інспітовно, він відчуває і зараз.

Національна свідомість пішла на Україну широкими шляхами, опановуючи не тільки інтелігентський конгломерат, а й селянську масу. Пропагування українства взяли на себе всі — і друзі й вороги селянина-народу. Ми ведем її позитивно, негативно вели її чужинці, найбільш переконуюче ведуть її окупанти сучасні.

В біжучу хвилю радикально негативний большевицький спосіб українізації підсилюється, нехай поверховим, неорганізованим, в багатьох проявах навіть підпільним захопленням, та все-ж захопленням, котре стирає старі сліди москвофікації та гальмує сучасні зусилля до неї большевиків (мова, церква школа, мистецтво).

Крім національної свідомості большевицька окупація спричиняється до не менш важливого придбання: вона розбуркала в селянстві інстинкт державницький.

Місце старої напівзнищеної, напівдроспорошеної буржуазії захоплює мова буржуазія з революційного московського намулу. Вона не в силі одначе пересікти до себе приступ елементам українським, серед котрих не останню участь в формуванні цієї класи приймає селянство.

Зрозуміло, що між московським наїздним і територіальним елементами іде вперта боротьба, котра в силу однієї вже пропорціональної причинності, клониться на користь українських елементів. Найбільша-ж доля цієї боротьби і її вислідів мусить припадати найбільшому по значінню пайщикові, а таким є селянський елемент, бо в його руках монополія в сільсько-господарчій царині, яка вабить своєю життєвостю решту суспільних груп.

Таким чином селянство в формуванні нової буржуазії має перевагу взагалі перед іншими елементами; елементи українські в сферах господарки сільської, промислу, обміну мають перевагу перед московськими. Цим як найярише підкреслюється тимчасовий, окупантський, колоніальний характер, характер політичного гніту московської влади і її приросту—московського „совбурства“.

Такий стан криє в собі причину будучих конфліктів, а зараз виконує ролю найкращої ілюстрації національно-економічної окремішності суперників і неминучого наслідку усвідомлення цього—окремої, незалежної державности.

Українське селянство в цілому і в своїх відлачках уже переступило почуття лише біологічної єдності. Воно усвідомило себе в єдності національній, серед і дякуючи утискам і зажерливості московській—в праві на свою територію, її видатки і свою працю біля них. Усвідомило, нарешті, шлях до захисту від паразитарствующих нагнітків боротьби за свою державність.

Елемент волі до державних змагань за роки тринадцятого стану селянство набуло. Воно, залишене на власні сили, навчилося тільки на їх і покладатись. В боротьбі з окупантами придбало політичного характеру досвід і гарту. Полицене серед господарчої руїни на власне дбальство, набуло звичку покладатись на власні засоби. Та риса, що „прийде, мов“

барин і розсудить".—давно витравлена з його психіки. Всяким „барам“, що збираються „прийти й розсудити“, треба це зятати.

Життя в однаковій мірі застосовує це не лише до „барина“ в боярському сенсі, а й до барина від ідеї, котрий одурив селянина. Йшов до нього з гаслами гуманізму, справедливості, демократії, соціалізму, а коли добрався до влади, то частенько перевертався із гуманіста і демократа в хижаків, дикуна грабінника, як це сталося з більшовиками.

Зрозуміло, що селянин одмахується тепею од партійних гасел, як рівно-ж од самих партій. Не вірить їм, не повірить і має на це рацію, бо партійні програми, на іть підходячи до його інтересів, подають за вигомами нової дійсности.

Тому в своїх змаганнях до державности селянство само вибіратиме шлях, само собі поставить на ньому віхи, які будуть инчі, ніж у других соціальних груп, і не такі без сумніву, як у партійних старовірів. Останнім прийдеться; очевидно, пристосуватись до цього могутнього чинника, в чім вони признаються вже й зараз.

Так, видимо, буде, а в біжучу хвилю вся агрегатна міць нації скерована в бік протиділання денационалізуючим заходам окупантів, а вся енергія селянства зокрема — і на це і разом на оборону своїх класових інтересів як від чужих, так і від своїх претендентів на визиск його посідання і праці.

Совітська влада порівнює хутко перетворилась в монархичну, але без титулу останньої. На місця вона виглядала в початку феодально-монархичною, але з бігом часу прийшла до свого логічного кінця — до централізації і абсолютизму, підпертих бюрократією.

Для селянина ця нова відміна старого режиму не стала в дійсності відмінною. Місце справника захопив комісар, жандарма—чекіст, поліціанта—ще більший хабарник під назвою міліціанта. Перемінилися тільки імена.

Але що до гніту від цих паразитів, то він збільшився в декілько разів, що, з одного боку, як ми вже вказували, веде негативним шляхом до національного усвідомлення селянської маси, а з другого—до активного опору налужиттям, бандитизму представників влади і самій системі. Опір цей виливається в різноманітні форми, до тревалих повстань включно, до перманентно-спорадичної анархії.

Борючись з бандитизмом влади, селянство мусить в той-же час уважно стежити за меншим ворогом, що відроджується з попелу революції—за новою буржуазією.

Більшовики во ім'я комуни установили диктатуру грабунку. Грабували все населення, чим знеохотили його до продукування. Це утворило грізну небезпеку для життя, що проявляється зараз у злиднях державного масштабу і в жахіттях голоду.

Це дало всім відчуття всю силу власности; брак поживи опанував психологію всіх стремлінням до власности. Більшовики тепер найбільші не своїй психології власники, що заховали разом з тим психологію грабінників. Вони сами пробивають шлях буржуазно-індивідуального ладу.

Для буржуазії дрібної, яка виплила із революційної піни, шлях цей відкритий. На цім угновенню виростає по волі дебеле совдепське „совбурство“, яке з браку власного капіталу закликає на Україну капіталізм ев-

ропейський під гаслом порятунку від голоду, під маркою відбудови Сходу.

В дійсності-ж „совбуржуазія“ керується мотивами співпраці по визиску мас колоніальним капіталом. Капітал і трудовий конгломерат, а в даний мент найбільш продуктивний чинник—селянство, знов опиняться чоло проти чола.

Відчуваючи неминучість гострої боротьби з такою навіть пасивно-могутньою масою, як селянство, потерпаючи за наслідки цієї боротьби, колоніальний капітал забігає вперед, намагаючись відокремитись від окупантської буржуазії і зав'язати безпосередні стосунки з буржуазією територіальною, як і з самим селянством через його кооперативи. Не зможе він помириться також з централізацією, котра в'яже йому руки на місцях, а тим більше з безглуздим терором намічених до визиску мас.

Таким чином селянство має знайтися між трьох огнів. Класову боротьбу має вести на трьох фронтах: проти грабунку влади, колоніально-го капіталу чужинців і мішаної буржуазії ніби-то своєї.

Де-ж воно знайде союзників? Як це не дивно виглядатиме, а в першу чергу в де-чім серед своїх-же ворогів. Як уже сказано, капітал колоніальний, переслідуючи свою користь, стане до певної міри на захист мас трудових, а значить і селянства, від замахів окупантської влади і буржуазії.

Національно-територіальний буржуазний елемент, кваплючись захопити як можна ширшу базу суспільного життя, буде конкурувати не на життя, а на смерть з буржуазією московською та з її патроном—більшевицькою владою.

Той-же український елемент буржуазної класи, почувавши себе вдома, а не так, як московський—в колонії, почувавши себе першим претендентом на всі добра України, які вабитимуть чужинський капітал, із за однієї примари паювання з москвинами буде шукати з ним неподільного союзу для закабалення своїх-же народніх трудових мас.

Таким чином трудові українські маси, а в першу чергу діючий і зараз, володіючий реальними вартостями і базою для них—землею селянський елемент, в боротьбі з Москвою матимуть ще одного вірного союзника, з котрим одначе перебуватимуть, і певно одночасово, в стані класових змагань.

Отже селянству випадає боротись: з москвинами—з окупантською владою і буржуазією в союзі з капіталістичним окупантом—європейцем-колонізатором і своєю буржуазією; проти обох цих визискувачів—власними силами.

Чи вистарчить у селянства на такий складний комплекс обставин сил, тактичного хисту, витримки?

Сил вистарчить, бо селянство—грунт, а те все—наносне. Не дасть грунт соків, не поросте небажаний бур'ян. Певного хисту в класовій боротьбі селянство здобуло вже на цей день, в наступній боротьбі він буде лише зростати.

В цім прийдуть на поміч інші соціальні класи по класовому поклику і першими, припустимо, соціялісти, котрі, відчуваючи зріст самсонових сил селянства, уже починають залицятись до нього, а в де-яких випадках просто пропонувати себе організаторами надходячої боротьби. Вони гадають, що наступає час, коли вони будуть випхнуті на політич-

ну арену самим збігом обставин. Піднімають голос про перегляд свого Ідеологічного багажу.

Можливо. Одначе мимоволі гадається, що селянство, научене гірким досвідом відносно політичних фаховців, поставиться до їх з великою резервою. Скорше вже візьме воно в союзники ті рештки пролетаріату, які розпорашено животіють по містах і частинно найшли притулок за його дверми, ніж проводирів, що завели і робочих і селян на большевицькі манівці.

Кого візьме наше селянство в проводирі собі в наступній боротьбі, чи візьме того проводаря із кола старих політичних фаховців, чи висуне його зі своїх ніким ще незабгннутих глибин — трудно про те гадати. Одно лише можна з де-якою певністю припускати: що селянство до старих партійних, навіть еволюціонізованих, програмів поставиться негативно, а до їх адептів можливо навіть з ворожостю під впливом недавніх партійних експериментів на його шкурі.

Однак, що торкається співробітництва з класами і політичними партіями на шляху боротьби за незалежність національно-державну, то селянство і зараз прагне до нього всіма своїми силами, всією енергією.

Ці сили, ця енергія зараз більше в стані статички. Нікому не заборонено працювати над переведенням їх в стан динамики.

Не треба забувати, що в боротьбі за державність головну роль призначено відограти селянству. Воно не може зостатись за межами цієї боротьби, бо уявляє собою силу, котру намагатимуться перетягнути і використати всі, нехай для однієї цілі, але кожний по своєму.

Як власник всієї землі і всіх здобутків од неї, селянство само вже зрозуміло свою вагу, свою силу і безперечно захоче вжити їх по своїй свободній волі.

Ця свідомість поведе селянство до політичної влади, а сила дасть можливість взяти її в руки. Слідуючий етап—це перемога над чужими окупантами і колонізаторами, це випорск із лабет московської централізації, це, нарешті, повне відрвання від Москолящини. Роль в боротьбі домінуюча — за селянством: воно монополіст продукції, воно складає три чверті населення України.

Як скоро набере ця боротьба рішучого характеру і якого—еволюційного, чи революційного, як скоро дасть бажані наслідки, про це є різні погляди.

Одні гадають, що лише підготовча стадія протягнеться так довго, доки селянство не захопить в свої руки всі життєві підвачини: продукцію, обмін, урядовання, школу, а головним чином—засоби технічні і військову організацію.

Другі думають, що для еволюції не вистарчить терпця і спінняючих революційний вибух ресурсів дійсносги. Наша думка схильється між иншим, також у цей бік.

Для еволюції потрібні нормальні, більш-менш терпимі обставини. Коли-ж продуцент навіть хліба поставлений перед негваваючою затьяжною загрозою голоду, коли окупантський шал, як батіг, стьобає все по одному й тому-ж місцю, то... треба бути утопістом еволюції, що би вірити в неї.

Не передрішаючи судеб і термінів, всі суспільні групи мусять односторонно працювати в справі національного визволення у цей де

у цей час, у цю хвилину. Суперечки класові—залишити на час після перемоги національно-державної, а ще ліпше—усвідомить себе, що вони не завжди обов'язкові.

До співпраці мусять щирим серцем і нехитрою душею приступити навіть федералісти. Бо спершу власна, абсолютно незалежна державність, а вже після цього і на ґрунті цього—вільна, по своєму вибору федерація рівного з рівним, а не федерування на папері, а з дійсності—рабство з під буна.

Військовий (Евг. Н).

ПРО РОЛЮ ЕМІГРАЦІЇ

В тих складних обставинах, в яких, наслідком культурних і мілітарних причин, опинилась боротьба за внавлення України, українській еміграції 1919-20 років, більша частина котрої приймала безпосередню участь в збройній боротьбі з москалями, випадає дуже поважна історична роль.

Для ролі, в загальних рисах, зводиться до того, що еміграція українська мусить бути: 1) репрезентантом української визвольної боротьби за кордоном, 2) моральною підтримкою для населення України ба, навіть, і живим втіленням української визвольної ідеї, ідейним маяком, до певної міри, для тих, хто продовжує за раз боротьбу з окупантами на скривавлених просторах України і 3) грізним і повсякчасним memento для тимчасових каліфів на Україні, що, само по собі, примушувало б їх бути де в чому обережніш в окупованій країні.

Отже завдання — поважно і почесно.

Але—складне, відповідале, об'об'язуюче.

Це завдання еміграції української, власне кажучи, виконує.

Та тільки виконує пасивно; по інерції, виконує тільки самим фактом свого перебування на чужині.

Отже і з'являється питання: а чи неможна було б виконувати його більш інтензивно, більш досконалим, глибше? Чи не можна було б виконувати його активнішо? Так, щоб це виконання давалося в якійсь ворогам і відчувалося в Європі?

* * *

Мимоволі приходить на думку аналогія з польським визвольним рухом, з роллю і завданнями польської еміграції під час боротьби поляків з москалями.

Для уявлення цього можна порадишити інтелігентним представникам нашої еміграції простудіювати історію польської еміграції уважно: це—найліпша лектура для нас на чужині.

Не місце тут докладно зупинятись на цьому.

Скажемо тільки одно: для того, щоб еміграція не вольного народу

могла виконувати своє провідне завдання (обов'язок перед своїм народом) як слід, — необхідно, щоб вона була здоровою, себто: 1) одноцільною (організованою) і 2) свідомою свого завдання (осміченою).

Тільки при цих двох умовах і еміграція українська, організована духовно і матеріально, буде еміграцією здоровою, життя її на чужині буде проходити формально і продуктивно, і вона виконає своє високе призначення — обов'язок перед своїм народом.

Тому то найперша справа, яка стоїть перед українською інтелігенцією і її провідними чинниками, складається з двох рівнобіжних зав-

дань: 1) перетворення української еміграції в одно організоване ціле шляхом забезпечення її матеріального стану — умови її фізичного існування і 2) інтензивної культурно-освітньої праці по духовному усвідомленню її, — себ-то — свідомості, що існування її за кордоном на час окупації є історичною необхідністю і історичним обов'язком її перед українським народом.

Хай же зрозуміє це інтелігенція таборів! І тому — до праці, до тяжкої праці в таборі!

Бо це тільки обов'язок нашої інтелігенції перед українським народом. А невиконання цього — національний саботаж.

А. [Ф.]—Л.

НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНА ДУМКА НА КОНГРЕСІ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА В ПРАЗІ.

1 липня прибули на конгрес берлінські й варшавські делегати. Вони просили конгрес поставити на обговорення засадниче питання про його платформу, питання, котре виникло ще на передзідовій конференції.

На конференції внесено було дві формули: 1) конгрес має репрезентувати українське студентство, що стоїть на ґрунті незалежної, суверенної, соборної української державности, а тако ж на ґрунті волі до всебічного розвитку українського наро-

ду, і 2) конгрес має представляти українське студентство, що стоїть за визволення українського народу, не виключаючи груп, які мають інші погляди. Перша зібрала більшість голосів проти одного. Другу підняв цей одинокий голос.

Висунення цих форм платформи на конгресі зараз же викликало піднесені дискусії, а деякі товариші соціалістичного сфєдо-пробували, навіть, одмежувати свій гурток від решти „буржуазних“

та „націоналістичних“ делегатів.

Після дискусій на голосування було поставлено дві резолюції; першого типу в наведеній редакції, а друга з угляденням соборної, незалежної державности, але в формі радянської республіки. За першою пішло 89 голосів, за другою—9.

В зв'язку з питанням про платформу конгресу і додатковими резолюціями, деякі делегації висловили велике незадоволення тим, що такій важливій справі надано політичний, а не загально-національний характер, чому вона й проведена не з рамен конгресу, а від імені окремих делегатських груп. Накреслилась тенденція розглянути уже внесені постанови наново.

Тов. Чиж вніс пропозицію, щоби всі постанови вносилися на ухвалу від імені цілого конгресу. Для непогоджень зафіксувати право *votum separatum*. Пропозиція блоком Варшава—Берлін—Галичина була прийнята, в наслідок чого соціалістичний блок, заявивши про свій вихід, залишив залю. Тов. Черпуха соцідаризував з соціалістами.

Для в'яснення умов, уможливаючих спільну працю, президія пішла на переговори зі соц. блоком, які дали задовольняючу компромісову формулу, але неясно зреда-

говані умови спричинились до дальших колізій на конгресі.

Ввечері 6-го ління на пленумі були зачитані й прийняті головним чином культурно-суспільні резолюції комісії. Пройшли резолюції про голод на Україні та всі резолюції зі вказівками на окупацію.

Але тут знов піднялися дебати, чи можна культурно-суспільні питання приймати в характері політичних. В наслідок дебатів соц. блок вдруге заявив про свій вихід з конгресу.

Уже після закінчення праці конгресу, після прощальних промов, соціалісти повідомили, що вибори до Ц. Д. У. С. (Центр. Допомога Укр. Студентству) числять для себе обов'язковими і будуть приймати участь в його роботі. Очевидно, в останній справі трудно витримати позицію *votum separatum*.

Таким чином на конгресі з'ясувалося, що українське студентство на еміграції в цілому однодушно що до національно-державних змагань, і коли де-яка шерехатість стрічається, то лише в питанні про деталі самої форми нашого державного устрою.

Чи відчують студенти всю вагу, все значіння для майбутнього своєї національної одностайности в часи гнилого „зміновіхання“?

В. Бєтєиович.

МІЛІТАРНА ПІДГОТОВКА НАСЕЛЕННЯ.

*Маю шаблю в руці — ще не вмерла
казацькая мати!*

Гетьман В. Хмельницький.

*„Військових сил недосить, щоб захистити
Батьківщину. Коли країну боронить
народ, то перемогти її не можна“.*

Наполеон І.

*„Історія показує, що народи, які не го-
тові зі зброєю в руках постояти за свою
честь, гинуть.“*

Клявзевиць.

*„Основною науки про вічний мир є егізм
і любов до вигод, прикриті ідеалізмом.“*

Клявзевиць.

„Хочеш миру — готуйся до війни“.

(Латиська приповідка).

**Війна—ко-
печна не-
обхідність.**

Воєнні теоретики (Клявзевиць, Леєр) дивляться на війну, як на „не що інше, як продовження політичних стосунків лише „іншими засобами“, тоб-то, що стосунків між державами не припиняється, а тільки мову всляких дипломатичних „ног“ на деякий час заміняється на такі „більш перекональні“ доводи, як важкі гармати та кулемети.

Отже на збройну силу державі треба дивитись, як на засіб, до якого вона вдається в своїх міжнародніх стосунках, коли інших доводів та аргументів не вистарчає.

Історія наводить безліч прикладів такого застосування збройної сили державами: держава користується зі своєї переваги в збройній силі, щоб збільшити свою територію, держава, спираючись на свою армію та флоту, зміцнює силу свого голосу підчас обговорення міжнародніх питань, мобілізує частину своїх сил для однієї тільки погрози, посилає карну експедицію проти „бунтівників“, яким не може дати ради слабенький уряд сусідньої держави, допомагає союзній державі за „певні компенсації“ провадити війну з третьою державою „на вістрях багнетів“ приносить сусідам революцію, або силою цих багнетів хоче накинати їй бажану для себе форму влади і внутрішнього устрою...

Було б даремним встановлювати будь-яку теорію або систему для застосування збройної сили на службі у політики своєї держави, бо коли ця сила є тільки засобом політичних стосунків, то зрозуміло, що вміле чи невміле користування з цього засобу буде залежати тільки від здібности тих, хто з нього користується.

Отже, під поглядом останнього переконуючого „аргумента“ війна є конечною необхідністю.

Але в цьому питанні є й друга, величезного державного значіння сторона. Без доказів видно, що для доцільного застосування збройної сили не досить тільки мати її взагалі.

Збройна сила повинна бути дійсно „переконуючим“ доводом в руках політики, бо коли вона не матиме цієї „перекональності“, то видатки на її утримання будуть недоцільною, і навіть шкідливою вигратою державних засобів.

Властивості сучасних, масових армій (озброєних народів) надто настирливо вимагають старанного вивчення й підготовки тих умов та заходів, які забезпечували-б найповніше та найдоцільніше застосування їх, як „останнього аргумента держави“.

Не може бути й гадки про те щоб зробити „аргумент“ цей і найдешевшим, бо було б злочинством говорити про ощадність в той час, коли мову мовиться про війну, тоб-то, коли на карту ставиться все!

Коли загрозувати бутафорською зброєю, то супротивник, проти якого ця загроза з'являється, в кращому разі не зверне на неї уваги, в гіршому ж — використає цей заклик, щоб відповісти справжньою війною.

В обох випадках програв той, хто необережно загрожував: в першому випадку — він одверто признається в своєму безсилстві, а в другому — встрає до війни, до якої він не готовий і яку легко може програти з усіма жакливими наслідками такого програшу, бо неможливий закон війни, в наслідках для сторони переможеної, цілком вичерпується формулою: „горе переможеним“!

Отже, коли війна є „останнім аргументом“, то аргумент цей доконче мусить бути сильним.

Війна — неминуче зло. Всяка війна, з яких би мотивів її не було почато, приносить руїну, вживає силу жертв, як людських, так і матеріальних, і з погляду людськості й народнього добробуту безперечно є великим злом. Це зло люди протягом тисячоліть силкуються знищити чи принаймні унешкодлити, — чи то шляхом поширення ідеї „вічного миру“, загального „роззброєння“, чи шляхом встановлення певних законів та правил, якими можна було-б урегулювати принаймні формальний бік застосування збройної сили в зовнішніх стосунках.

Але... ні церква з її тисячолітніми проповідями та молитвами про „мир всього світу“, ні соціалізм, що виключає війну, як форму міжнародних стосунків, що кличе людство до взаємного братерства, рівності та волі, ні міжнародне право, що виносило в цій справі різні постанови й змагалося встановити для війни певні закони — до цього часу успіху не мали, бо, як учив грецький філософ Платон, „війна є з'яві природнім явищем в життю народів, а боротьба — лежить в основі всього живого“. І тому, коли війна є хоч злом, то злом неминучим, отже, ідеї вічного миру нездійсненні. Що це так — видно з усієї історії людства, яка складалася з безконечного ряду воєн, перемог та поразок — за 34 віки історії людства, починаючи від 1500 р. до Р. Хр. і до наших днів, на

мирні роки припадає лише 260, тоб-то, біля 7,5 відсот., величезна ж решта 92,5 відсот. — припадає на війну.

Знов таки історія доводить, що дійсність гостро побиває теорію та гарні мрії — Християнська Церква „вогнем і мечем“, а не тільки „духом“ вихрещує на християнство поган, поспіль три віки благословляє „хрестові походи“, на століття заводить „релігійні“ війни; теоретики соціалізму, во ім'я заведення на землі соціалістичного раю, знищення війни, знесення пануючих кляс і заведення вселюдського братерства, рівності та волі — ведуть війною на сусідні країни дикі орди хинців башкирів та москалів, „самовизначають“ Україну, Грузію, Вірменію, Козацькі землі, насаджують криваву „диктатуру пролетаріату“ — замість раю створили пекло на землі й зазіхають на весь світ, якому хочуть подарувати своє „червоне боже-вільство“; після Гаагської мирної конференції 1898 р., після знаменитих „14 пунктів“ Вільсона, після всіляких розмов про роззброєння та братерство народів, мали місце такі факти: винищення бурів у південній Африці й різня на Філіппійських островах, „втихомирення“ хинів в 1900 р., Японсько-Російська війна 1904—1905 р.р., Балканська війна 1912 р., велика світова війна 1914—1918 р.р. і зараз на наших очах, поруч з існуванням Ліги Народів—горішньо-шлезьке „повстання“ греко-турецька війна Ірландське повстання і 3-х річна міжнародна війна на просторах Буковини Росії, з кожним днем „згущується“ атмосфера між Варшавою—Букарештом з одного боку і Москвою—з другого. Таким чином, постанови й „законои“ міжнародного права, як це видно досить з наведених прикладів, мають силу в єдиному лише разі, а саме тоді, коли це вигідно, чи принаймні, не дуже заважає.

Очевидно, що не може бути такої Інституції чи такого найвищого і безапеляційного суду, які могли б забезпечити права держав та народів, гарантувати їм непорушність договорів, чи змусити якусь країну перед їхнім присудом у тому разі, коли вона, знаючи свої права чи сили, не зможе або не побажає скоритись перед ними.

— Дужий не зверне уваги на присуд і без нього буде змагатися до здійснення своїх бажань, і тільки хіба безсиллий вважатиме потрібним звертатися до захисту якого-небудь міжнародного трибуналу — без надії, що його справедливі домагання буде навіть вислухано, як це видно наприклад з відношення Ліги Націй до справи визнання України.

Там, де в розв'язанню важливих питань безсилі слова та договори, справу вирішується кров'ю та залізом.

Ця неминучість війни криється насамперед в природі самої людини бо, як учить Геракліт, „війна, боротьба — це творець, це початок річей“, а „вічний мир“ можливий тільки в домовині.

Жиза людина не може бути спокійною. Вона завжди чогось бажає до чогось змагається, все хоче чогось досягти.

Все, що є в світі живого, провадить безупинну вперту боротьбу за своє існування. Ця боротьба в-ражається в безнастанному протиставленні між добром та злом, між правдою та брехнею, злиднями й багатством, світлом і п'янотою, в необ'яснимих антагонізмах між окремими расами. Ця боротьба ніколи не вщухає, і тільки той заслуговує на волю та незалежне існування, хто завжди бореться за них. В усі часи історії, коли серед суспільства якої-небудь країни доцїнювалися ідеї „вічного миру“,

то це завжди приводило до морального підупадку народу, сповивало його волю нехиттю до боротьби, робило його ледачим і мяккотілим, зменшувало його відпорну силу й було безпосереднім початком до поразки його на полях боїв. Народ, що боїться війни, розкладається на місці; такий народ зарані засуджено на поневолення й занепад.

Друга половина великої війни 1914—1919 р.р., коли втомлена війською Росія стала проявляти нехит до війни, а серед російського суспільства стала ширитися агітація за кінечну необхідність миру „з апаратом чи без апарату“ і „без анекцій та контрибуцій“, заклик до інтернаціоналу і проти зла мілітаризму, служить як найкращим доказом повищої засади: проповідь „миру всього світу“ довела до знищення мілітарної сили Росії до політичного упадку її, як великої держави. Наслідком знеохочення й небажання закінчити побідно велику війну була велика революція, яка довела Росію до великої руїни. В наслідок такого-ж знеохочення до війни була також поразка Німеччини через рік після російської катастрофи! ... хвала Богові, що на Україні „є ще порох в порохівницях“ — що український народ зрозумів свого Пророка, який заповів нам: „Боротися — поборете!“

В змаганню українського народу вибороти свою долю збройною рукою — найкраща запорука успішності цієї боротьби!

**Війна—
закон при-
роди.**

Війна може здаватися виключним злом тільки тому, хто вихвачує з життя народу один тільки період війни. Такий дослідувач дійсно побачить у війні лише руїну, кров та сльози, знищення поздинокких людей та цілих громад.

Але, щоб мати ясний погляд на значіння війни в життю народів, мало обмежитися дослідженням одного періоду війни, а треба дослідити безпосередньо довоєнний і безпосередньо післявоєнний періоди цього життя. Тоді видно буде, що, маючи свої лихі сторони, війна приносить людству також і незмірну користь. З першого погляду видно буде, який велитенський крок вперед зробив народ після війни в справі внутрішнього будівництва, з якою похапливістю уряд намагається усунути ту, чи иншу хибу, местаток у внутрішньому устрою держави, які виявила війна; вражає ціла низка реформ надзвичайної важливости, які, звичайно, переводяться в державі зараз після кожної війни, — реформ, про які ніхто-б і не згадав, бл хоч би й згадав, то тільки через довший період часу. Словом, щоб висловити всі користи, які приносить війна, слід згадати, що вона прокладає шляхи до нової торгівлі й цивілізації, утворює тісні спілки між народами, завойовує нові ринки для споживання, відкриває нові джерела природних скарбів, спонукає до нових винаходів та відкрить рішучо в усіх галузях та сферах людського знання, науки, техніки й умілости, зміцнює торгівлю; та промисловість; повалюючи одні і покликаючи до життя інші чинники, творить нові, чи відновлює старі державні організми.

Війна є грізним іспитом для народу, підчас якого підводяться підсумки діяльності його за мирні часи, вимагається розплата за всі допущені в цій діяльності недоліки та хиби й зазначається нові шляхи до будучини. Іспит цей — неможливий, і горе тим, хто його не складе.

Історія стверджує, що ні один з мирних народів не відіграв най-

меншої ролі в загальному поступові людства, і причини всіх міжнародних сутичок не можна лічити а ні випадковими, а ні свавільними, а виникають вони із змагання народів до поступу і тісно звязані з їхнім історичним життям.

Блискучий період „золотого віку“ Греції був наслідком війни, яка точилася протягом багатьох років. Кривазі війни Олександра Македонського для темної і сонної Азії були провідниками грецької мови, грецького мистецтва, умілости й цивілізації.

Свою могутність Старий Рим будував і скріпляв війною, яку провадив поспіль ціле тисячоліття свого існування. Побідні римські легіони, обєднавши під владою Риму майже всі народи відомого тоді світу, до самих далеких закутків його занесли римську цивілізацію й здобутки римської культури.

Руїну та страждання, які приносить війна окремим особам, вона викупляє тими незмірними благами, які приносить цілим народам, відродивши їх „огнем і мечем“. Тому війну ніяк не можна розглядати, як прояв дикости людської чи якогось варваризму, а треба лічитися з нею, яко з одним із неминучих проявів матерії-природи, — проявів, що всудь людство до здійснення кращих ідеалів. Війна, як визначає її Лєєр, „випробує розум країни, і він, як відсвіжена бурєю природа, починає працювати сильніш, продуктивніш. Вона відсвіжує людство подібно до того, як буря запобігає загниванню та запліснявінню моря“.

Війна — це є акт, в якому народи, безсилі і нездатні до боротьби, а тому й негідні життя, переходячи на становище „етнографічної маси“, „людського гною“, гинуть, а на їхньому руїновищі, гартуючись і набираючи сил у боротьбі, народжуються й розвиваються їхні сильні, сміливі і достойні вороги.

Таким чином, війну можна визначити, як неминучість і вищий прояв закону одвічної боротьби; одночасно вона є найдужчим доводом в руках народу до ствердження своєї волі; і разом з тим є одним із самих бистрих і могутніх цивілізаторів людства.

Із цього визначення війни виникають такі логічні висновки: раз війна являється неминучістю, раз вона є конечною неохідністю і проявом закону одвічної боротьби, то всі заходи до знищення її будуть недодільними. Коли б, наприклад, яка-небудь держава одмовилась би від боротьби, відмовилася б од користування зі своєю збройною силою, чи звязилась би зовсім не мати її, то цим самим вона віддала б себе на ласку чи неласку сусідів, кожний день приносив би їй загрозу наразитися на смертельну небезпеку від цих сусідів, — цим самим така держава сама підписала б згоду на знищення в першу-ліпшу хвилину свого політичного існування.

Отже можна не бажати війни, але треба бути завжди готовим до неї. Готовість ця виявляється в збройній силі, яку держава може використати в потрібну хвилю з тим, щоб на загрозу відповісти загрозою, на війну — війною, щоб при кожній, готовій вилитися в збройну сутичку, боротьбі не бути беззахисною і мати змогу прийняти виклик.

Це як найкраще висловив Клявзевиць в таких стрічках своєї книги „Про війну“: „як що бої уявляють жакливу картину, то це повинно служити для нас примусом ще вище цінити війну, а ніяк не затупляти

мечі до того часу, аж поки не з'явиться хто-небудь з гострим мечем та відрубав нам руки.

Таким чином, кожна держава, яка хоче достойно заступати своє місце поруч з іншими державами, яка хоче, щоб над її волею не вчинялося насильства, щоб її справедливі домагання узгляднялися, мусить мати своє військо.

Тракуючи війну, як „останній довід“ держави до здійснення своєї волі, — довід цей мусить бути „переконуючим“—держава мусить мати військо велике числом, заосмотрене сучасними засобами боротьби та відповідно і в найкращий спосіб підготовлене.

Знаючи, що в сучасних війнах бере участь увесь народ даної держави, що війна стрясє увесь організм народу і відбивається на всіх сторонах життя, а засоби й способи боротьби з кожним днем удосконалюються і набувають нових форм, підготовку до війни треба розпочати заздалегідь і провадити її не впинно в усіх тих галузях, яких може діткнутися війна. Цього можна досягти тільки через відповідну підготовку всього населення країни—через змілітаризування його, бо „Справжня війна відбувається в мирний час“.

„Військових сил недосить, щоб боронити Батьківщину; коли країну боронить народ, то перемагати її не можна“,—говорив Наполеон I.

І після цього, як правило, можна ствердити, що кожна нація має таке військо, на яке заслуговує, і через те кожен вояк мусить бути насаперед громадянином.

Для підготовки вояка недосить буде того часу, який він проведе в касарнях і де його навчать тільки володіти зброєю та стройової муштри, до того-ж, через касарні всього населення й не перепустити.

„На війні успіх складається на три чверті із сил моральних і тільки на чверть із сил матеріальних“, говорив той же великий Наполеон, і тих моральних сил, які повинні скласти основну прикмету вояка-громадянина, сил, які служать головною умовою успіху під час війни, саме по собі навчання та стройова муштра воякові не дадуть. Вони тільки можуть розвинути та зміцнити їх, породити-ж їх в людині можна тільки шляхом відповідного виховання її задовго до покликання до чинної служби, починаючи це виховання з дитячих років. Це виховання кожного громадянина в дусі необхідних воякові прикмет в решті решт приведе до змілітаризування його, тоб-то, дасть державі цілком придатний в розумінню військовому людський матеріал, цей головний елемент збройної сили. Цим буде стверджено засаду, що „дійсне багатство країни полягає не в грошах, а в людях, міцних тілом і духом, здібних переносити всякі труднощі та працю“.

Виходячи з нашого визначення війни, завдання мілітаризації населення будуть такі: 1) виробити в кожному громадянині, майбутньому оборонцеві краю від неминучого зла, яким є війна, такі прикмети, які допоможуть йому це зло поборювати, — виробити силу характеру, яка дасть йому твердість в нещастю, непохитну волю боротися до останку і віру в остаточну перемогу. 2) Через розвинення його сил фізичних, а надто духовних зробити його здатним до всякої боротьби, якою-б тяжкою вона не була. 3) Знаючи, що від наслідків боротьби залежить доля Бать-

ківщини, прищепити й розвинути в йому почуття патріотизму, любови до Батьківщини, свідомости й святости обов'язку перед нею. 4) Навчити його володіти зброєю.

Мілітаризацію народу, таким чином, треба трактувати, як вироблення відпорної сили держави відповідно тих вимог, які може поставити їй війна.

(Д а л і б у д е).

Кузьма Дрючок (А.-Ф.-Л)

АЛІБІ.

Після появи в ч. 204-ім „За Свободу“ статті якогось аноніма під наголовком „Еще один“ співробітник живої таборової газети „Промінь“ С. Ленченко виступав у останньому числі перед таборовим суспільством на захист доброго імени п. Г. Сіманціва. Це було ще в Стрілкові.

Як самим п. Сіманцівим, так і знаючими його ближче людьми на інсинуації аноніма із газети „За Свободу“ реаговано своєчасно, по збігу ж обставин між терміном появи брехливої статті і терміном відповіді на неї п. Сіманціва в газ. „Укр. Сурм.“ пройшло досадно багато часу, що скористали його особисті вороги, хотий-би в формі смердяковських усмішечок.

Не вдаючись у пориання в тім багні, яке уявляє зі себе замітка „Еще один“, наведем коротенько де-які дані і міркування, котрі встановлюють повне алібі п. Сіманціва, не викликаючи жадних заперечень.

В той саме час, як анонім обкидав із-за тину багном п. Сіманціва, впевняючи, що

він засновує ком ячейку серед студентів у Празі, редакція „Нашої Зорі“ одержує від нього лист із Берліна, де він простим робітником запрацьовує конійку. В листі — а ні натяку на „зміновіховство“. (Замітка в 204 числі „За Св.“ од 15—vIII, а лист од 16—vIII).

Всі студентські громади на еміграції підтримують постійний і тісний між собою зв'язок. Пан Сіманців, фундатор журналу „Український Студент“, не така вже непомітна фігура серед пражського студентства, щоб його „зміновіховство“ не було помічено академічною громадою. Всіх перекиньчиків, по взятю громадам значаю, мечьмується обізнаним оповідачам їх прізвись. Чи було що подібне про п. Сіманціва? Ні. Ясно, що замітка в „За Свободу“ — пасквіль, чийсь особисті рахунки.

Нарешті редакція „Н. З.“ отримала лист, котрий цілковито виправдує попереднє логично твердження.

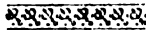
Виявляється, що це робота сумнозвісного добродія (чи зло-дія) Золотаренка і Ко.

Це він дякує пану Сіманціву за те, що той перешкодив йому розводити в громаді гиду, за те що він випер його з опричниками із студентської організації, нарешті—за видання „Українського Студента“, котрий закликав до єднання, до національної праці та витревалости.

Це той самий Золотаренко,

що, вилітаючи з академічної громади, захопив собі на дорогу 60.000 корон чеських, та й махнув у Совдепю. Зміновіхаючись сам, закидає це п. Сіманціву.

Тепер зрозуміло, що з гнилого рота погано й пахне. Тому то й стаття „Ще один“—суплош гнила, поганенька провокація.

† Генерал-Хорунжий

Олександр Меркурович Пилькевич.

(Некролог).

Невимовно тяжка, незамінна втрата спіткала наше суспільство, глибокою скорботою стиснула наші серця. Несподівана, передчасна смерть Олександра Меркуровича, мов грім із ясного неба, впала на нашу свідомість: не хочеться вірити, що вона, невимовна, підкрившись, мов тать, вярвала із наших рядів бездоганного лицаря—борця за визвольну ідею. І це в той час, коли вони і без того рідіють.

Можливо, що це й спричинилось до смерті Олександра Меркуровича: все, що зв'язано з національною справою, приймав небіжчик як найближче до серця, і наслідки останньої ворожої „амнесії“ дуже його хвилювали.

Серце, що билось лише для Батьківщини, серце крашого із її синів не витримало зневаг лихоліття—і наш старший товариш по зброї, шляхетний лицарь нашої справи пішов з гіркою скаргою до Бога.

Гірка-ж ця втрата для нас! Дуною пройде вона по всіх куточках еміграції, відгукнеться і не раз іще спом'янеться на Батьківщині..

І коли-б не віра, що світлий, шляхетний образ небіжчика буде нам завше бездоганим зразком лицаря-борця за найсвятішу нашу ідею, коли-б не християнська покора, важко було-б утриматись од гірко-болючої скарги:

— Господи! Скривдив Ти нас!

Прийми-ж його в участь покою і пошани в оселях Твоїх, як борця за право і правду нашу, бо правда наша не розходиться з правдою Твоюю!

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Редакційна колегія з великим сумом сповіщає шановних дописувачів і читачів про наглу, передчасну смерть співробітника журналу і його охоронця, шляхетного громадянина - українця, світлого борця за визволення нашої Батьківщини — Генерала-Хорунжого Олександра Меркуровича Пилькевича.

Олександр Меркурович умер

13-го жовтня біжучого 1922 року в м. Каліші, у своїй квартирі, по Гурній вулиці ч. 15, од розриву серця. Небіжчик залишив свою дружину Серафиму Ісаївну безпорадною вдовою, на чужині, в еміграції. І як сам був бездоганно чесною людиною, то і їй не міг він нічого приймати по чорний день.

В.-Шановна Пані
Пилькевич!

Редакція і співробітники журналу висловлюють Вам щире своє співчуття з приводу тяжкої втрати мужа і сердечно бажають, щоб Ми-

лосердний утішив скорботу, горе Ваше і захистив ласкою Своєю Ваше життя. Воно потрібне і цінне, як життя свідомої, українки і активної громадянки.

Зі щиросердною пошаною—
Редакція і Співробітники.

А. Л.

ТЕАТРАЛЬНІ СПРАВИ.

Та непомітна поки що для таборового загалу, а в дійсності дуже серйозна і напружена праця, що проводиться в біжучий час режисурою нашого театру, подає вам надію бачити наступний сезон не під знаком побутової рутенії, а під знаком європейськості.

Театральна режисюра і п'янове артисти працюють, не покладаючи рук, над новим репертуаром, що складається не менше як із шіснадцяти п'єс, художня вартість і цікавість котрих стає очевидною із переліку навіть п'єс, які готуються, до постановки в першу чергу, ще в осіннім сезоні.

Наша публіка взагалі далеко не розпещана європейським репертуаром. По старій традиції весь час її протектували ковбасою та чарксою. Іноді усолоджували її гопаком та піснюю, проти яких не можна, звичайно нічого сказати, коли вони добре виконуються. Однак проти побутових п'єс можна поставити більше сучасні, а тому й більше змістовні, більше цікаві п'єси характеру європейського, про що мріяла, наприклад, публіка Стріпківського табору.

Режисурою того табору були зроблені в дім непрямою перші кроки, однак за справу взялася вона занепо, так

що до переїзду в Каліш-Щепіорно публіка побачила лише 6—8 п'єс Європейського репертуару.

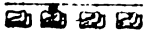
Щож тоді сказати про Каліш, де, здається, крім Сурдучовських „Осінніх Скрипок“, нічого більше в цій дусі не йшло?

Отже режисер трупи п. Горунович, намітивши до постановки шіснадцять п'єс, готує в біжучу хвилю такі: „На хвилю“ Павловського (уже з великим успіхом пройшла три рази), „Між двох сил“, „Базар“ і „Панна Мара“ Винниченка, „Розладдя“ Д. Николішина (п'єса із галицького інтел. життя), „На провесні“ Кащеня і „Останній сніп“ Старицької Черняхівської—дві чудових річі, „Зі-

мовий вечір“ Старицького; (в бенедіс режисера) і „Наудеамус“ Л. Андрєєва.

Напружена праця трупи і режисера п. Горуновича, чоловіка в театральній справі не вчорашнього, дозволяють сподіватись, що намічений ним репертуар справить нам не одну приємну годину дійсної естетичної насолоди і задоволення, як рівно-ж дасть користь таборовому суспільству, познайомивши його зі сценічним скарбом європейського характеру.

Отже висновок, при відомім усім нам вбожестві нашого театру, сам напрашується: треба, шануючи працю трупи, хист і труд та добру волю режисери, йти їм в чім тільки буде треба-нааустріч.

К. Дрючок.

ТАВОРОВЕ ЖИТТЯ.

В половині минулого місяця в таборі Каліш відбулися перші збори членів „Ліги Молодої України“. Прийнято т атут. Обрана президія.

Ці збори, поруч зі зборами ліг.-арт. т-ва „Веселка“, спричинились до порушення питань про стан культ.-осв. праці в таборах і до скликання в цій справі загальнокультурницьких зборів (із обох таборів).

Чи це останній наїзд большевицької місії, чи вони ще та й ще будуть знущатись над нами овоєю „амністією“? В Щепіорному було пригнічено—тихо, в Каліші „това-

ришів“ стрінули „почесно“.

Найцікавішим було те, що з члена місії Швачки публіка правила заклинені борги вигуками: „Швачка! Віддай гроші! Швачка! З...ів! Віддай гроші!“

Діло в тім, що член радянської місії завіз більше ста тисяч громадських грошей (збір на пам'ятник для 359-ти-та, крім того, напозичав мік убогим інтернатством тисяч 30-ть (без віддачі).

От такі-то добродії привезять нам „амністію“! Стані-то люді в пошані у большевиків! Ну, що ж? Не новина!

В таборі Щепіорно після закінчення „амнесії“ козаки пожартували трохи з „амнестованим“ полковником (чи сотником?) Гавришком за те, що він зі своєю бандою почав серед білого дня агітувати між козацтвом.

При посадці „амнестованців“ у потяг трапився цікавий випадок. Коли вони влаштувалися, із потяга, що прибув у ту хвилину, зіскочив український старшина в стрілку див. пор. Скопець та й питає:

- Куди, хлопці?
- В Совденію! По амнесії.
- Чи ви не показались!

Та будь вона проклята! Я сам їду звідтіль. Ледве вправився.

Починає розповідати.

Чоловік сімдесят кинулося із вагонів, та „верноподданий“ Гавришко вернув їх назад: там, мов, поб'ють вас, як мене побили.

Це той Гавришко, що в свій час (не так давно) воював, коли його хотіли випхнути в Совденію:

— Пробі! Спасіть од совдоського некла! Рятуйте!

І на біса таку гидь рятували? Щоб таки сама дійшла до логічного кінця, чи що?

З В І Т.

Стрілківська таборова Філія Комітета допомоги збігцям з України та їх родинам сповіщає таборове суспільство, що ті 7219 марок польських, які залишились на її руках після звіту, надрукованого в 26 27 ч. журналу „Наша Зоря“, роздані хорим козакам і старшинам табору Стрілкова, згідно з постановою Управи Філії і на підставі їх медичних свідоцтв, перед виїздом до таборів Каліш-Щепіорно, а решту річей передано Калішській Філії.

Голова Філії
СЕРАФИМА ПИЛЬКЕВИЧ.

Секретарь
С. ХИМОЧКО.

Редагус

Колегія.

О Г О Л О Ш Е Н Н Я.

БЛАГОДІЙНЕ ВИДАВНИЧЕ Т-во „ДО СВІТЛА“.

В Березні міс. 1922 р. в Щепіорно засновано благодійне видавниче Т-во „До Світла“ під проводом літератора Евгена Бачинського (Женева) і священника Петра Білона (Щепіорно), —напрямку релігійно-філософського.

В червні міс. вийшла перша книга „Шукання правди“ Франка Тома і „Хома Невірний“ д-ра Альти, з франц. переклад Е. Б—ого. Цими днями дано до друку „Про Українського філософа Гр. Сковороду“—твір А. Корніївського. Книги можна набувати у п.-о. Білона (Щепіорно).

По незалежним од редакції обставинам (закриття таборів, відсутність у редакційного складу постійних перепусток, приїзд репатріційної місії то-що) випуск журналу значно зацізанено, як рівно ті-ж обставини спричинились до дуже лихої коректи.